

PROCEDURE

Geschiktheidsonderzoek zij-instromers in het beroep

1. Wat is het geschiktheidsonderzoek voor zij-instromers?

Het geschiktheidsonderzoek voor zij-instromers is erop gericht mensen van buiten het onderwijs de mogelijkheid te geven in het onderwijs te gaan werken. Het onderzoek bestaat uit een aantal fasen waarin onderzocht wordt of kandidaten geschikt zijn om als leerkracht in het primair onderwijs te werken. Tijdens het onderzoek beoordelen twee assessoren de reeds aanwezige bekwaamheden die in te zetten zijn voor een baan in het onderwijs. Het gaat hierbij om de (h)erkenning van bekwaamheden en de beoordeling of deze voldoende zijn om direct voor de klas te kunnen (met of zonder extra scholing).

In het geschiktheidsonderzoek wordt onderzocht in hoeverre de kandidaat voldoende bekwaam is voor de uitvoering van het beroep van leraar en kan worden toegelaten tot het zij-instroomtraject. Bij dit onderzoek gelden bekwaamheidseisen die zijn afgeleid van de sinds augustus 2017 ingevoerde bekwaamheidseisen primair onderwijs (zoals geformuleerd door de Onderwijscoöperatie). Laatstgenoemde bekwaamheidseisen kunnen worden beschouwd als de eindtermen/ startbekwaamheidseisen die beschrijven welke kennis en kunde een leraar in het basisonderwijs nodig heeft. Op De Kempel zijn deze eindtermen voor de reguliere (deeltijd)opleiding vertaald naar bekwaamheidseisen op verschillende niveaus: opleidingsbekwaam, beroepstaakbekwaam, werkplekbekwaam en startbekwaam niveau. In het geschiktheidsonderzoek hanteren we deze bekwaamheidseisen. Beheersing van de bekwaamheidseisen op beroepstakenbekwaam niveau geeft het vertrouwen dat de kandidaat het beroep van leraar kan uitoefenen en na twee jaar opleiding de startbekwaamheidseisen zal beheersen en daarmee een geschikte kandidaat is voor het zij-instroomtraject. Waar nodig, is op enkele plaatsen voor het geschiktheidsonderzoek wel een bekwaamheidseis op het niveau van afstuderen aangehouden. Dit met het oog op directe beroepsverantwoordelijkheid; de zij-instromer staat immers al direct zelfstandig voor de klas.

Bij voldoende aangetoonde bekwaamheden volgt een geschiktheidsverklaring om als zij-instromer in het onderwijs werkzaam te kunnen zijn. Hierna start een periode van maximaal twee jaar om de bevoegdheid Leraar Primair Onderwijs te behalen. Het geschiktheidsonderzoek bestaat uit verschillende onderdelen:

- een test eigen vaardigheden rekenen (Wiscat / alleen herkansing mogelijk bij score van 70 of hoger);
- het invullen van een portfolio;
- het uitvoeren van schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten;
- het voeren van een criteriumgericht interview met de assessoren;
- het voorbereiden en uitvoeren van een praktijkles die geobserveerd wordt door de assessoren;
- het reflecteren op eigen handelen en voeren van een reflectiegesprek met de assessoren;

- nadat het geschiktheidsonderzoek is afgerond, volgt een gesprek waarin de eindbeoordeling aan de hand van de rapportage wordt toegelicht door de assessoren.

Tijdens de hele procedure is de beschrijving van de bekwaamheidseisen met de bijbehorende indicatoren een leidraad. De lijst met bekwaamheidseisen vormt de basis voor de vergelijking met de eerder verworven bekwaamheden en biedt houvast tijdens de procedure.

Tip: Gebruik een logboek voor eigen aantekeningen tijdens de procedure.

Wat levert het geschiktheidsonderzoek op?

Deelname aan het geschiktheidsonderzoek levert het volgende op:

- Kennis over opgebouwde leer- en werkervaringen (sterke en zwakke kanten) en de behaalde bekwaamheden te vergelijken met de bekwaamheidseisen voor het beroep van leraar in het primair onderwijs;
- Een globaal scholingsadvies en de beoordeling van aangetoonde pedagogische, didactische en onderwijskundige vaardigheden.

Hoeveel tijd kost deelname aan de assessmentprocedure?

Dit is zeer persoonsgebonden, maar bij verschillende proeven is gebleken dat 18 uur de gemiddelde investering is in deze procedure (reistijd en voorbereiding op de Wiscat niet meegerekend). Het gaat om:

- voorbereiden eigenvaardigheidstoets rekenen (afhankelijk van het startniveau van de kandidaat);
- maken eigenvaardigheidstoets rekenen (1,5 uur);
- portfolio invullen en voorzien van bewijzen (gemiddeld 5 uur);
- uitvoeren van schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten (2,5 uur);
- voeren van het criteriumgericht interview (gemiddeld 1 uur);
- voorbereiden en uitvoeren van de praktijkles (gemiddeld 6 uur);
- voorbereiden (30 minuten) en voeren van het reflectiegesprek (1 uur);
- toelichting eindoordeel (1 uur).

De gemiddelde duur van een volledig zij-instroomgeschiktheidsonderzoek is minimaal 6 tot 8 weken.

2. Fasen in het geschiktheidsonderzoek

Het geschiktheidsonderzoek bestaat uit verschillende fasen. In iedere fase gaan de assessoren actief op zoek naar aanwezige bekwaamheden voor het onderwijs. Als alle onderdelen van het geschiktheidsonderzoek zijn voltooid, wordt door de assessoren een eindoordeel gegeven.

Fase 1

Eigen vaardigheden rekenen

Rekenen-wiskunde op de pabo

Op alle pabo's in Nederland vormt de Kennisbasis Rekenen-Wiskunde het uitgangspunt voor de inhoud van het curriculum. Deze kennisbasis schrijft voor welke kennis en leerkrachtvaardigheden een startbekwame leraar basisonderwijs moet bezitten op het gebied van rekenen-wiskunde. Dit is samen te vatten in vier competenties.

Een goede leerkracht moet:

- zelf beschikken over voldoende rekenvaardigheid en gecijferdheid;
- rekenen-wiskunde betekenisvol kunnen geven voor kinderen;
- oplossingsprocessen en niveauverhoging kunnen realiseren bij kinderen;
- wiskundig denken van kinderen kunnen bevorderen.

Ter peiling van voldoende basale reken-wiskundevaardigheden voor de eerste competentie, wordt na aanmelding voor het geschiktheidsonderzoek de Wiscat-toets afgenomen. In de uiteindelijke opleiding voor zij-instromers volgt de landelijke kennisbasistoets rekenen-wiskunde waarin alle vier hierboven beschreven competenties op een hoger niveau worden getoetst (zie voor meer informatie over deze toets: ikt.10voordeleraar.nl)

Eigen vaardigheden rekenen (Wiscat-toets)

Op de website van het Cito vind je algemene informatie over de Wiscat-toets (en ook een oefentoets), zie [de website van Cito](#). Daarnaast tref je op de website van Cito [toetsinstructies](#).

Voor toetsinstructie en oefensuggesties kan ook gebruik worden gemaakt van de [publicatie van goedvoorbereidnaardepabo.nl](#).

Daarnaast raden we je aan om eventueel naar behoefte ook via Google en YouTube verder te zoeken of één van de volgende websites te raadplegen:

- www.betterrekenen.nl, hier kun je je aanmelden voor elke dag 4 oefensommen.
- rekenbeter.wordpress.com, oefen dan voor de Wiscat tot en met 'Nivo 3F'.

Tot slot zijn ook de volgende boeksuggesties een aanrader, wanneer je je verder wil bekwamen in dit reken-wiskundeniveau (niveau 3F):

- Rekenboek van groep 8.
- Van den Bergh, J., Van den Brom-Snijders, P., Hutten, O., & Van Zanten, M. (2012). *Rekenwijzer*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Kemme, S., & Uittenbogaard, W. (2020). *Basisvaardigheden: Rekenen PABO*. Houten: Noordhoff Uitgevers B.V.

Boekensuggesties gericht op de landelijke kennistoets rekenen-wiskunde (en dus gericht op een hoger niveau, nodig voor afronding van de opleiding), zijn:

- Ale, P. & Van Schaik, M. (2018). *Rekenen en wiskunde uitgelegd*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Oonk, W., Keijzer, R.& Lit, S., & Figueiredo, N. (2016). *Rekenen in de praktijk: kennisbasis*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

De uitslag Wiscat-toets en de gevolgen ervan voor het geschiktheidsonderzoek

Voor het verkrijgen van een geschiktheidsverklaring, dient een vaardigheidsniveau van minimaal 103 te worden behaald. Indien dit niveau bij de eerste afname niet behaald wordt, dan is het volgende van toepassing.

Uitslag 70-102: recht op één herkansing, keuze om wel door te gaan met het geschiktheidsonderzoek.

Uitslag 69 of minder: geen recht op herkansing en einde geschiktheidsonderzoek.

Indien bij de tweede afname een uitslag tussen 70 en 102 wordt behaald, dan is er nog wel een mogelijkheid om een aanvraag te doen voor de verkorte deeltijd-pabo van De Kempel.

De uitslag van de Wiscat wordt na afloop van de toets per e-mail aan de kandidaat bekend gemaakt. Vanwege privacy en AVG-regels geven wij deze uitslag niet door aan de school/het schoolbestuur. De kandidaat kan deze uitslag zelf delen met de instelling waarmee hij/zij het geschiktheidsonderzoek heeft aangevraagd.

Plaats: Hogeschool de Kempel in Helmond

Eigen vaardigheid Taal

Tijdens het gehele geschiktheidsonderzoek wordt gekeken naar mondelinge en schriftelijke vaardigheid in de Nederlandse taal.

Fase 2

Portfolio-ontwikkeling

De kandidaat beschrijft alle relevante leer- en werkervaringen en de daarbij verworven bekwaamheden in het aangereikte *portfolio*. Het portfolio is een document waarin je gegevens (bewijzen) kunt noteren en materialen kunt bijvoegen om aan te tonen over welke bekwaamheden je reeds beschikt. Je dient het portfolio binnen uiterlijk 10 dagen na ontvangst van deze e-mail te versturen naar het secretariaat van De Kempel (zijinstroom@kempel.nl). Het is van groot belang bewijzen te leveren in de vorm van getuigschriften, schriftelijke referenties, werkstukken en dergelijke.

Schriftelijke Beroepspraktijkgerichte opdrachten

Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het uitvoeren van opdrachten die gericht zijn op de volgende onderwerpen:

- het analyseren van een groep;
- het ontwerpen van een lesactiviteit;
- analyse van door leerlingen gemaakte opdrachten en bedenken van vervolghandelingen door de leraar;
- inbreng van ouders, omgaan met collega's;

Hiervoor is geen voorbereiding mogelijk/nodig.

Plaats: Hogeschool de Kempel in Helmond

Tijdstip: volgens afspraak (indien mogelijk wordt dit onderdeel gepland op dezelfde dag als de Wiscat).

Inhoud: schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten die je ter plekke ontvangt

Fase 3

Criteriumgericht interview

Tijdens het interview worden je vragen gesteld die samenhangen met de aan te tonen bekwaamheden. Ook worden vragen gesteld naar aanleiding van het portfolio en de beroepspraktijkgerichte opdrachten.

Plaats: Hogeschool de Kempel

Tijdstip: volgens afspraak, gemaakt door de assessor van De Kempel

Inhoud: gesprek naar aanleiding van het portfolio en de schriftelijke beroepspraktijkgerichte opdrachten

Fase 4

Praktijkles

In deze fase worden drie onderdelen onderscheiden te weten:

1. de lesvoorbereiding
2. de lesuitvoering
3. de zelfreflectie op de les

In de *Toelichting praktijkles* (die je enige tijd voorafgaand aan de praktijkles ontvangt) wordt aangegeven aan welke voorwaarden dit onderdeel moet voldoen. Het gaat hierbij om het uitvoeren van een les binnen de vakken Taal of Rekenen of Zaakvak of een wereldoriënterend vak in een klassensituatie op een door jou geselecteerde en aan ons doorgegeven school voor primair onderwijs. Het is de bedoeling dat je je goed voorbereidt en hierover ook goed contact hebt met de desbetreffende school. Tijdens de uitvoering zullen de twee assessoren achter in de klas observeren.

Het document 'Praktijkles en Lesopzet praktijkles' gebruik je als leidraad voor de les. Deze lesopzet stuur je minimaal 24 uur voor aanvang van de les te naar De Kempel (zijinstroom@kempel.nl).

Na de uitvoering van de les word je gevraagd het document *Vorbereiding op het reflectiegesprek* te bekijken en de les nogmaals de revue te laten passeren. Jouw reflectie op de lessen door middel van deze voorbereiding is het uitgangspunt voor het reflectiegesprek met de assessoren.

Plaats: op locatie waar praktijkles plaatsvindt
Tijdstip: volgens afspraak
Inhoud: voorbereiden praktijkles van gemiddeld 1 uur

Het reflectiegesprek

Dit gesprek wordt na het uitvoeren van de praktijkles gevoerd en heeft een tweeledig doel. Ten eerste wordt jouw reflectie op de les besproken en vergeleken met de observatie van de assessoren. Daarnaast zullen de assessoren vragen stellen met het oog op het vinden van nog niet aangetroffen bekwaamheden.

Na afloop van het reflectiegesprek wordt het document dat de kandidaat ter voorbereiding op het gesprek heeft opgesteld bij de assessoren ingeleverd.

Plaats: meestal op locatie waar praktijkles plaatsvindt of op De Kempel
Tijdstip: aansluitend aan praktijkles, met een half uur voor schriftelijke reflectie
Inhoud: reflectie

Fase 5

Beoordeling en advies

De laatste fase bestaat uit de beoordeling en de uitwerking van bevindingen in een rapportage en advies van de assessoren. Nadat de rapportage is opgesteld en voorgelegd is aan de examencommissie van De Kempel kan het toelichtingsgesprek plaatsvinden.

Plaats: Hogeschool de Kempel
Tijdstip: volgens afspraak met assessor De Kempel
Inhoud: toelichting eindoordeel

Als het onderzoek uitwijst dat je geschikt bent om als zij-instromer in het beroep aan de slag te gaan, ontvang je een geschiktheidsverklaring. Je hebt 2 jaar de tijd om, als zij-instromend leerkracht, door middel van begeleiding op de werkplek en scholing aan een pabo jouw bekwaamheid en bevoegdheid te verwerven.

3. Beoordeling

De beoordeling kent drie kwalificaties:

Volledig geschikt = direct in het onderwijs in te zetten; kan bij een lerarenopleiding een aanvraag voor een bevoegdheid doen.

Bijna volledig geschikt = kan direct in onderwijs ingezet worden, maar moet voor de bevoegdheidsverklaring afspraken maken met de lerarenopleiding om bepaalde bekwaamheden via scholing of anderszins aan te vullen binnen twee jaar.

Niet (volledig) geschikt = niet of niet direct in het onderwijs in te zetten; dient een opleiding te volgen tot leerkracht.

Traject stoppen

Wanneer op de Wiscat na twee kansen een vaardigheidsscore wordt behaald van minder dan 103 stopt het traject na fase 1. Het traject eindigt direct als er een score lager dan 70 wordt behaald.

Beroepsprocedure

Mocht een kandidaat het niet eens zijn met de beoordeling van de assessoren, dan kan hij/zij binnen 10 werkdagen bij de examencommissie van De Kempel een beroepsprocedure starten. Een commissie van assessoren zal dan de beoordelingsprocedure opnieuw bekijken, nadat de betrokken kandidaat en assessoren zijn gehoord. De uitspraak van deze commissie is bindend.

4. Na het geschiktheidsonderzoek

Nadat het geschiktheidsonderzoek is afgerond, kunnen kandidaten die geschikt zijn bevonden, starten met de fase van de scholing en begeleiding. Deze fase staat los van de fase van het geschiktheidsonderzoek. De scholing kan derhalve bij iedere aanbiedende pabo worden gevolgd. Ter informatie ontvang je, bij geschiktheid, een scholingsplan dat De Kempel voor jou heeft samengesteld.

Het basisscholingstraject voor de zij-instromers bestaat uit een vaststaande selectie van modules uit het programma van de verkorte deeltijdopleiding van De Kempel. Afhankelijk van jouw vooropleiding en de uitkomsten van het geschiktheidsonderzoek kunnen de assessoren adviseren om extra vrijstellingen te verlenen. Tevens kunnen zij een aanvullende eis opnemen in het scholingsplan waarbij je gedurende het scholingstraject een x aantal werkdagen ervaring opdoet in een bouw of school, anders dan de bouw of school waarin je normaliter werkzaam bent (De Kempel verstaat onder onderbouw groep 1-2-3 en onder midden/bovenbouw groep 4-5-6-7-8).